

สารนิพนธ์

เรื่องภาพสะท้อนสังคมของ Hou Hsiao-hsien ผ่านภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน

โดย

นางสาวณพวรรณพร สุขจรัส

รหัสนักศึกษา 05600686

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อสารนิพนธ์	ภาพสะท้อนสังคมของ Hou Hsiao-hsien ผ่าน ภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน
ผู้เขียน	ณพรธพร สุขจรัส
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรสรเสริญ สันติธัญวงศ์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ “ภาพสะท้อนสังคมของ Hou Hsiao - hsien ผ่านภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏในภาพยนตร์ อาตุรแห่งแผ่นดิน โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 228 White Terror เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับภาพสะท้อนที่ปรากฏในภาพยนตร์

ผลการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์สะท้อนภาพของไต้หวันทีกลับไปอยู่ภายใต้การปกครองของจีนอีกครั้ง ได้แสดงให้เห็นถึงการถูกกดขี่และกลายเป็นพลเมืองชั้นสองของสังคม ปัญหาการข่มขู่ของข้าราชการ ปัญหาเศรษฐกิจ การถูกปลดจากตำแหน่งของข้าราชการชาวไต้หวัน ปัญหาการว่างงาน และต่อต้านรัฐบาลของประชาชน เกิดเหตุจลาจลมีผู้บาดเจ็บ เสียชีวิต และถูกจับกุมจำนวนมาก เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้รัฐบาลประกาศใช้กฏอัยการศึกเพื่อความคุ้มครองสถานการณ์ สภาพสังคมภายใต้กฏอัยการศึกที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของความสูญเสีย ความเศร้าโศก และความหม่นหมอง

คำสำคัญ : ภาพสะท้อน, เหตุการณ์ 228, อาตุรแห่งแผ่นดิน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่องภาพสะท้อนสังคมของ Hou Hsiao-hsien ผ่านภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

สารนิพนธ์ชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สรเสริญ สันติธนะวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ณพรราชพร สุขจรู้ง

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตารางสารบัญรูปภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2.วัตถุประสงค์	3
3.ขอบเขตการศึกษา	3
4.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวข้อง	4
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อน	4
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 228 และเหตุการณ์ White Terror	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 228 และเหตุการณ์ White Terror	6
บทที่ 3 แนวคิดภาพสะท้อน	8
3.1 ภาพยนตร์ในฐานะสื่อสะท้อนสังคม	10
บทที่ 4 บทวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน	12
4.1 เนื้อเรื่อง	12
4.1.1 ตอนแนะนำภูมิหลังของตัวละคร และการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองของไต้หวัน	12
4.2.2 ปัญหาของเหวินเหลียง วาทกรรมคนขายชาติชนวนเหตุความขัดแย้ง	13
4.2.3 การต่อต้านรัฐบาล และเหตุการณ์ 228	14
4.2.4 ชาวไต้หวันภายใต้กฎอัยการศึก และการปราบปรามของรัฐบาล	14
4.2.5 ไต้หวันดินแดนแห่งความเศร้า	15

4.2 ภาพสะท้อนตัวละคร	15
4.2 ภาพสะท้อนด้านสังคมและวัฒนธรรม	18
4.3 ภาพสะท้อนด้านการเมือง	22
4.4 ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ	24
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	26
บรรณานุกรม	28
ประวัติย่อผู้วิจัย	31

สารบัญดารางสารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1	เหวินซิงที่ถูกเข้าใจผิดว่าเป็นคนจีน	16
ภาพที่ 2	ฮิโนเอะหนีไปเข้าร่วมกับกลุ่มต่อต้าน	16
ภาพที่ 3	ฮิโนมิกำลังเขียนไดอารี	17
ภาพที่ 4	เหวินซิงและฮิโนมิจึงบทรสนทนาอย่างเสียบๆ	17
ภาพที่ 5	เหวินเหลียงเกิดอาการวิตกกังวลหลังจากกลับจากสงคราม	17
ภาพที่ 6	เหวินเฮียงเล่าเรื่องสมัยเด็กให้ภรรยาฟัง	18
ภาพที่ 7	เหวินเฮียงไหว้ขอพระหว่าที่ภรรยา กำลังคลอด	19
ภาพที่ 8	พิธีไหว้เจ้าในวันตรุษจีน	19
ภาพที่ 9	ลำดับการนั่งรับประทานอาหารในบ้าน	20
ภาพที่ 10	การเช็ดสิ่งโต	20
ภาพที่ 11	พิธีกงเต็ก	21
ภาพที่ 12	พิธีแต่งงาน	21
ภาพที่ 13	ชุดเครื่องแบบนักเรียนหญิงไต้หวัน	22
ภาพที่ 14	ชุดเครื่องแบบนักเรียนชายไต้หวัน	22
ภาพที่ 15	ฉากทหารเข้าจับกุมตัวเหวินเหลียงที่บ้าน	23
ภาพที่ 16	ทหารจับกุมกลุ่มต่อต้านรัฐบาล	24
ภาพที่ 17	กลุ่มพ่อค้าชาวเซียงไฮ้เจรจาทำธุรกิจกับเหวินเหลียง	25

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไต้หวันเป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนหลายกลุ่ม และถูกปกครองโดยชาติมหาอำนาจหลายครั้งมาอย่างยาวนาน จนในปี ค.ศ.1895 เกาะไต้หวันได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิญี่ปุ่นเป็นเวลากว่า 50 ปี หลังจากญี่ปุ่นเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้ส่งคืนไต้หวันให้กับสาธารณรัฐจีน การเข้ามาปกครองของจีนนั้นได้สร้างความไม่พอใจให้กับชาวไต้หวันทั้งเรื่องการปกครอง เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของชาวไต้หวัน ซึ่งส่งผลให้เกิดการประท้วงต่อต้านรัฐบาลของชาวไต้หวันได้เกิดขึ้นที่กรุงไทเปและนำไปสู่การปราบปรามผู้ชุมนุมด้วยความรุนแรง ซึ่งในขณะเดียวกันนั้นสงครามกลางเมืองในจีนแผ่นดินใหญ่ระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ก็กลับมาดำเนินอีกครั้ง สงครามครั้งนี้ฝ่ายพรรคก๊กมินตั๋งเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ทำให้เจียงไคเช็คนำกำลังพลมาตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นบนเกาะไต้หวัน และแต่งตั้งคณะผู้บริหารที่เป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่ทำหน้าที่จัดการบริหาร

เหตุการณ์ 228 (28 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1947) เกิดจากการที่คนพื้นเมืองดั้งเดิมถูกกดขี่จากรัฐบาลจีนแผ่นดินใหญ่ มีการตั้งผู้แทนที่เป็นคนจากแผ่นดินใหญ่เป็นผู้ว่าการมณฑล และมีมติให้ไต้หวันมีสภาพเป็นมณฑลพิเศษ ผู้ว่าการมณฑลมีอำนาจทั้งในการควบคุมพลเรือนและกองทัพถือว่าเป็นอำนาจที่มีมากกว่าผู้ว่าการมณฑลอื่นๆบนแผ่นดินใหญ่ จากการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมของผู้ว่าการมณฑลสร้างความไม่พอใจให้แก่ชาวไต้หวัน เช่น ปลดข้าราชการชาวไต้หวัน แต่งตั้งคนจีนจากแผ่นดินใหญ่ในตำแหน่งสำคัญๆ แบ่งทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรมระหว่างชาวไต้หวันดั้งเดิมกับชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่เพิ่งอพยพเข้ามา และกระแสน้ำด้านลบเกี่ยวกับรัฐบาล ทำให้ประชาชนยิ่งรู้สึกหวาดระแวงไม่พอใจรัฐบาลของเจียงไคเช็ค นำไปสู่การชุมนุมประท้วง และการตัดสินใจปราบปรามผู้ชุมนุมด้วยความรุนแรง กลายเป็นชนวนให้เกิดความรุนแรง และเกิดจลาจลในเมืองท่าต่างๆ มีชาวไต้หวันหลายพันคนถูกจับตัว ทั้งปัญญาชน ผู้นำทางสังคม และชาวบ้าน

หลังจากเหตุการณ์ 228 แคนนำ ผู้นำท้องถิ่น แพทย์ ครูที่นำการจลาจลถูกสังหาร บ้างก็ลี้ภัยออกนอกไต้หวัน ผู้ว่าการมณฑลมีอำนาจลดลงหลังจากมีการเปลี่ยนสถานะของไต้หวันจากมณฑล

พิเศษให้เปลี่ยนมาเป็นมณฑลเหมือนมณฑลอื่นๆในแผ่นดินใหญ่ ทำให้ชาวไต้หวันเริ่มเข้ารับราชการมากขึ้น การเคลื่อนไหวเรียกร้องลดระดับความรุนแรงลง ต่อมาในช่วงปลายปี ค.ศ. 1949 เจียงไคเช็คได้ตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในไต้หวันพร้อมกับประกาศกฎอัยการศึกต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 38 ปี

ภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน ชื่อภาษาอังกฤษ A city of sadness เป็นผลงานการกำกับของ Hou Hsian - hsien ผู้กำกับชาวไต้หวันที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัล และได้รับรางวัลมากมาย เช่น รางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมในงานประกาศรางวัลม้าทองคำ (Golden Horse Film Festival and Awards) ในปี1989 จากภาพยนตร์เรื่องอาตุรแห่งแผ่นดิน (A city of sadness) รางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมในเทศกาลภาพยนตร์คานส์ (Cannes Film Festival) ในปี2015 จากภาพยนตร์ประกาศิต หงส์สังหาร (Assassin) รางวัลFIPRESCI ในเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเบอร์ลิน (Berlin International Film Festival) ในปี 1986 จากภาพยนตร์เรื่อง The time to live, The time to die เป็นต้น

ภาพยนตร์อาตุรแห่งแผ่นดิน ได้รับรางวัล UNESCO Award และ Golden Lion ซึ่งเป็นรางวัลสูงสุดในงานประกาศรางวัลเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิส (Venice Film Festival) ครั้งที่ 46 และภาพยนตร์ต่างประเทศยอดเยี่ยม ในงานประกาศรางวัล Kinema Junpo Award และMainichi Film Award ของประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังถูกจัดอันดับอยู่ในลำดับที่5 ในการจัดอันดับ Asian Cinema 100 Ranking หรือภาพยนตร์เอเชียที่ดีที่สุดตลอดกาล จากเทศกาลภาพยนตร์ฟุซซาน นอกจากนี้ยังถูกเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลในสาขาภาพยนตร์ต่างประเทศจากFilm Independent Spirit Awards ครั้งที่ 6 และรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมในงานประกาศรางวัลม้าทองคำ

ภาพยนตร์เรื่องนี้เปรียบเสมือนบันทึกทางประวัติศาสตร์ ที่ได้เล่าถึงการเปลี่ยนแปลงไต้หวันหลังจากตกอยู่ใต้การปกครองของจักรวรรดิญี่ปุ่นเป็นเวลา 50 ปี เมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่2 ไต้หวันก็ได้กลับไปอยู่ในการปกครองของสาธารณรัฐจีน แต่การเข้ามาของคนจีนแผ่นดินใหญ่กลับสร้างความเจ็บปวด และความหวาดระแวงระหว่างชาวไต้หวันกับชาวจีนแผ่นดินใหญ่ เนื่องจากการถูกกดขี่ และเอาเปรียบจากคนจีนแผ่นดินใหญ่ โดยภาพยนตร์เล่าเรื่องราวผ่านครอบครัว “หลิน” ที่อาศัยอยู่ในเมืองจีว่เฟิน ที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงไทเป เรื่องราวดำเนินโดยการเล่าถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในไต้หวันในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เหตุการณ์228 การจลาจลเกิดขึ้นในกรุงไทเป โดยรัฐบาลจีนที่ใช้ความรุนแรงในการปราบปราม และจับกุมผู้เห็นต่าง ภาพยนตร์แสดงให้เห็นถึงการ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อครอบครัวหลิน ความอึดอัดคับข้องใจ ความเจ็บปวด และการรอคอย ความหวัง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญและสะท้อนถึงอารมณ์ความรู้สึกของชาวไต้หวันได้อย่างยอดเยี่ยมโดยผ่านเหตุการณ์ต่างๆ

2. วัตถุประสงค์

2.1. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนจากเหตุการณ์ 228 ที่ปรากฏในภาพยนตร์ อาตุรแห่งแผ่นดิน

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1. ศึกษาประวัติศาสตร์เหตุการณ์ 228 ผ่านภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1. ได้ทราบถึงสภาพสังคมไต้หวันในช่วงเวลาเหตุการณ์ 228 ผ่านภาพสะท้อนที่ปรากฏในภาพยนตร์

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวข้อง

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดที่ใช้วิจัยได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 228 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนผ่านภาพยนตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อน

ธัญยศ โล่ห์พัฒนานนท์, วรลักษณ์ กล้าสุคนธ์ และศักดิ์สิทธิ์ ทวีกุล (2561) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ภาพยนตร์กับทฤษฎีแห่งความบันเทิง” แม้ภาพยนตร์เป็นผลิตภัณฑ์แห่งความบันเทิง ทฤษฎีว่าด้วยความบันเทิงไม่เป็นที่ถกเถียงในศาสตร์ด้านภาพยนตร์มากนัก ความเข้าใจภาพยนตร์บันเทิงในช่วงที่ผ่านมาจึงอิงรูปแบบการผลิตมากกว่าอื่นใด เช่น ใช้นักแสดงระดับดารา มีเงินลงทุนขนาดใหญ่ มีความชัดเจนในแง่ตระกูลภาพยนตร์ ฯลฯ ลักษณะความเข้าใจเช่นนี้นำไปสู่คำอธิบายแก่นสารในมิติทางธุรกิจ ดังนั้นภาพยนตร์บันเทิงจึงเป็นงานที่มุ่งสนองต่อความคาดหวังทางอารมณ์ของผู้ชม เมื่อผู้ชมมีอารมณ์คล้อยตามแล้ว จะปล่อยตนเข้าสู่เนื้อหาเรื่องราวที่กำลังรับชมจนกลายเป็นอรรถรสทางจินตนาการ และนี่คือเหตุผลว่าทำไมภาพยนตร์ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นงานมายา ทัศนศึกษาต่างๆรวมทั้งผลงานของไทยเรื่อง ฉลาดเกมส์โกงและ 9 ศาสดา คือแบบอย่างแห่งความบันเทิงสำหรับผู้ชมยุคปัจจุบัน กรณีเหล่านี้ช่วยฉายให้เห็นว่าการออกแบบภาพ-เสียง รวมทั้งการสร้างสรรคัล้วนเป็นไปเพื่อให้เกิดผลทางอารมณ์

ปรัชญา เปี่ยมการุณ (2560) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างสุนทรียะแห่งรัก และ ภาพสะท้อนสังคม ในภาพยนตร์รักของไทย พ.ศ. 2548-2552” ผลการวิจัยพบว่า นัยยะสำคัญของกระแสนิยมภาพยนตร์รักของไทยมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในรอบ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2552 มีปริมาณเพิ่มขึ้นถึง 1 เท่าตัว จาก 6 เรื่องถึง 13 เรื่อง นอกจากนี้ความหลากหลายของตัวภาพยนตร์รักของไทย สามารถแบ่งได้ 4 ประเภทหลัก คือ ภาพยนตร์รักวัยรุ่นสนุกสนาน ภาพยนตร์รักโรแมนติก ภาพยนตร์รักแบบครอบครัว และภาพยนตร์รักหลากหลาย ซึ่งในทุกประเภทนี้จะมีลักษณะภาพยนตร์ที่ค่อนข้างชัดเจน เป็นเรื่องราวความรักเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยในเชิงเนื้อหาอาจใกล้เคียงกันบ้าง แต่หน้าภาพยนตร์ส่วนใหญ่เมื่อเห็นแล้วจะสามารถรับรู้ได้ทันที

ทางด้านผู้ผลิตภาพยนตร์พบว่า ผู้กำกับสามารถนำเสนอเรื่องราวที่มีความเป็นตัวเองผ่านภาพยนตร์ได้

รวมถึงเป็นคนควบคุมดูแลทุกระบวนการในภาพยนตร์ได้อย่างมีเสรี แต่กระบวนการการเริ่มทำนั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทางนายทุนเป็นหลัก เพราะภายใต้อุตสาหกรรมภาพยนตร์รักของไทย นั้น กระแสนิยม หรือกระแสตลาด จะเป็นตัวขับเคลื่อนทิศทางภาพยนตร์มากกว่าจะเป็นภาพยนตร์ที่ผู้กำกับแต่ละคนอยากทำ ทิศทางภาพยนตร์รักของไทยเลยจะค่อนข้างไปในทิศทางที่ไหลตามกระแสกันไป

วรางคณา สุขม่วง (2560) เขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่อง “ภาพสะท้อนคนรักเพศเดียวกันในสังคมผ่านภาพยนตร์ไทย” ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสื่อความหมาย ในภาพยนตร์ที่สื่อถึงคนรักเพศเดียวกัน เป็นไปตามตามแนวคิดโครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ที่มีตัวละครหลักที่สื่อถึงชายรักชาย หรือตัวละครหลักที่สื่อถึงหญิงรักหญิงก็ยังคงมีโครงสร้างการเล่าเรื่องที่เหมือนกัน คือมีตัวโครงเรื่อง จุดขัดแย้ง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉากสถานที่ และมุมมองการเล่าเรื่องใน การถ่ายทอดเรื่องราวในภาพยนตร์ไทยเมื่อศึกษาถึงในเรื่องของภาพสะท้อนของคนรักเพศเดียวกัน ผ่านสื่อภาพยนตร์จะเห็นได้จากมุมมองของตัวละคร วิถีชีวิตและทัศนคติจะกล่าวได้ว่า สอดคล้องกับ แนวคิดคนรักเพศเดียวกันที่มีรูปแบบที่แตกต่าง สิ่งที่สะท้อนออกมาจากตัวละครชายรักชายจะแบ่ง ออกเป็น ยอมรับตัวเอง ไม่แน่ใจตัวเอง และไม่ยอมรับตัวเอง ภาพที่ถูกละทิ้งออกมาถึงแม้ว่าสังคม จะยอมรับเป็นวงกว้าง แต่ขณะที่ครอบครัวยังขาดรับการยอมรับ ส่วนภาพยนตร์ที่มีตัวละครหลักสื่อ ถึงหญิงรัก สิ่งที่สะท้อนออกมาจากตัวละครหญิงรักหญิง จะแบ่งออกเป็น ยอมรับตัวเอง จะเป็น ทอม ดี เลสเบี้ยน และกลุ่มที่ไม่แน่ใจตัวเอง ภาพที่ถูกละทิ้งออกมาว่าสังคมหญิงรักหญิงอาจจะไม่ได้เปิด กว้างแต่ต้องการได้รับความมั่นคงและการยอมรับจากครอบครัว

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 228 และเหตุการณ์ White Terror

วิภา อุตมฉันทน์ และจำรัส น้อยแสงศรี (2529) เขียนหนังสือ “ไต้หวัน : จากวันวานถึงวันนี้” กล่าวถึงประวัติศาสตร์และความเป็นมาของไต้หวัน ตั้งแต่การตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าพื้นเมืองในยุคบรรพกาล ต่อมาเกิดการอพยพของเผ่าฮั่นกา หรือจิ้นแคะ ซึ่งถือว่าเป็นชาวจีนกลุ่มแรกเริ่มที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบนเกาะแห่งนี้ และไต้หวันถือเป็นแหล่งพักพิงและหลบภัยของผู้ลี้ภัยทางการเมืองนับตั้งแต่ช่วงสิ้นสุดราชวงศ์หมิงเรื่อยมาจนกระทั่งสงครามกลางเมืองระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีน กับพรรคก๊กมินตั๋ง หลังจากสิ้นสุดสงครามกลางเมืองรัฐบาลก๊กมินตั๋งนำโดยเจียง ไคเชกได้เข้าตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นบนเกาะ

ไต้หวันและกุมอำนาจบริหาร จากการจัดการที่ไม่เป็นธรรมต่อ “คนไต้หวัน” และความรู้สึกแปลกแยก กีดกันนำไปสู่การแบ่งแยกทางสังคมระหว่าง “คนไต้หวัน” กับ “คนแผ่นดินใหญ่” และเกิดจลาจลในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 1947 จากเหตุการณ์ครั้งนี้มีชาวไต้หวันถูกฆ่าและจับกุมหลายพันคน บ้างก็หลบหนีไปฮ่องกงและญี่ปุ่นเพื่อตั้งขบวนการต่อต้านรัฐบาลก๊กมินตั๋ง ในเวลาต่อมามีขบวนการเหล่านี้ทั้งในไต้หวัน และในต่างประเทศ

สิทธิพล เครือรัฐติกาล (2555) เขียนหนังสือ “ประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่” กล่าวถึงประวัติศาสตร์จีนในช่วงก่อตั้งราชวงศ์ชิงในปี ค.ศ. 1644 ซึ่งในช่วงที่ราชวงศ์ชิงปกครองมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ตลอดจนการติดต่อกับชนชาติตะวันตก จนนำไปสู่สงครามฝิ่นซึ่งเป็นสาเหตุให้จีนต้องยอมรับข้อตกลงในสนธิสัญญานานกิง ตลอดจนสิ้นสุดยุคราชวงศ์เกิดการปฏิวัติหลายครั้ง จนเข้าสู่ยุคเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง เกิดสงครามกลางเมืองแย่งชิงอำนาจระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน เป็นเหตุให้เจียงไคเช็คนำคนของพรรคก๊กมินตั๋งอพยพไปตั้งรัฐบาลบนเกาะไต้หวัน และสถาปนาสาธารณรัฐจีน ซึ่งก่อนการสถาปนาสาธารณรัฐจีนบนเกาะไต้หวันนั้น ไต้หวันถูกปกครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นเป็นเวลานาน ซึ่งญี่ปุ่นได้เข้ามาวางรากฐานทั้งการศึกษา สาธารณูปโภค และเศรษฐกิจ คนไต้หวันมีคุณภาพชีวิตที่สูงกว่าคนจีนแผ่นดินใหญ่ทุกมณฑล หลังจากญี่ปุ่นได้คืนไต้หวันให้กับจีนแล้ว ชาวไต้หวันได้กับการดูแล ปกครองที่ไม่เป็นธรรม บวกกับคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำของคนไต้หวันดั้งเดิมเกิดการต่อต้านอำนาจการปกครองของพรรคก๊กมินตั๋งจึงนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือดครั้งใหญ่ของชาวไต้หวันในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1947 ทำให้มีการประกาศหยุดยั้งการศึกษาในเวลาต่อมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 228 และเหตุการณ์ White Terror

พรศุณี นิลนรงค์ (2541) เขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่อง “ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไต้หวัน : 1949-1997” สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไต้หวัน โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในอดีตนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 - 1997 อันแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ระหว่างสงครามเย็นและหลังยุคสงครามเย็น เพื่อทราบที่มาของรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไต้หวันในปัจจุบัน และวิเคราะห์การดำเนินความสัมพันธ์ของจีนและไต้หวัน รวมทั้งปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายดังกล่าว จากการศึกษาพบว่าแนวโน้มของความสัมพันธ์ระหว่างจีนและไต้หวันในอนาคต ก็ยังคงเป็นความขัดแย้งบนความร่วมมืออยู่ต่อไป

แต่จะเพิ่มความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการค้ามากขึ้น เพราะประเด็นทางการเมืองยังคงไม่สามารถมีข้อยุติหรือข้อตกลงที่สร้างความพอใจให้กับทั้งสองฝ่ายได้ หากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศ นโยบายของสหรัฐอเมริกาในการดำเนินความสัมพันธ์กับจีนและไต้หวัน สภาพแวดล้อมภายในประเทศ เช่น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองของจีนกับไต้หวันยังไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะบทบาทของสหรัฐอเมริกาที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดท่าทีต่อปัญหาดังกล่าว ก็จะทำให้ความขัดแย้งระหว่างจีนกับไต้หวันยังคงอยู่

เมฆพัด อิศสระสงคราม (2548) เขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทเรื่อง “พัฒนาการของชาตินิยมไต้หวัน ค.ศ.1895-2004” สารนิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ไต้หวันไม่ต้องการรวมประเทศกับจีนแผ่นดินใหญ่ ทั้งๆที่ชาวไต้หวันส่วนใหญ่ก็มีเชื้อสายจีน และการรวมประเทศระหว่างไต้หวันกับจีนแผ่นดินใหญ่น่าจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อไต้หวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่าแม้ว่าจีนแผ่นดินใหญ่ได้เปิดประเทศมากขึ้น เศรษฐกิจของจีนแผ่นดินใหญ่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และการพึ่งพาทางเศรษฐกิจของไต้หวันกับจีนแผ่นดินใหญ่ที่มีความใกล้ชิดกันมากขึ้น แต่ชาวไต้หวันส่วนใหญ่ก็ยังคงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และแสดงความต้องการรักษาสถานภาพขอไต้หวันไว้เช่นเดิมมากกว่าที่จะตัดสินใจเข้าร่วมประเทศ หรือแยกประเทศเป็นเอกราชจากจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนต่ออนาคตของตนเองได้

รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล (2563) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของไต้หวัน และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ.1988-2018)” การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเมืองของไต้หวัน โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์และผลประโยชน์ของไต้หวันจากมุมมองของทฤษฎีในสำนักประกอบสร้างนิยม และศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงด้านอัตลักษณ์ของไต้หวันที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างไต้หวันกับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับจีน รวมทั้งต่อประเทศไทย

บทที่ 3

แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อน

ลักษณะภาพสะท้อนสังคม หรือแนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนถูกกล่าวถึงในหลายลักษณะ ซึ่งอาจหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งสภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ การศึกษา ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ที่ผู้สื่อสารสื่อออกมาให้ผู้รับได้รับรู้ถึงสภาพของบรรยากาศ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้สื่อสารได้พบเห็น หรือประสบการณ์ของผู้สื่อสารเอง (สุพิศ เอื้องแพะ, 2560 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nicola Lacey ที่กล่าวว่าภาพสะท้อนเป็นการสร้างความหมายให้กับสิ่งต่างๆ โดยการให้ภาพที่เป็นตัวแทนสำหรับสิ่งเหล่านั้น สมาชิกวัฒนธรรมเดียวกันมักจะมีความคิดการรับรู้แนวคิด และภาพในใจที่ทำให้คิด รู้สึกเกี่ยวกับโลก รวมถึงการตีความโลกผ่านรหัสทางวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งความคิดความรู้สึกเหล่านั้นคือระบบแห่งภาพสะท้อนที่อารมณ์แนวคิด และภาพในใจจะแสดงออกเป็นภาพสะท้อน(วรางคณา สุขม่วง, 2560 : 8, อ้างจาก Nicola Lacey, 1998 : 131) นอกจากนี้ยังเป็นตัวเชื่อมแนวคิด สัญลักษณ์ และภาษา ทำให้สามารถให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ ในโลกแห่งความเป็นจริงได้ ทั้งสิ่งของ ผู้คน เหตุการณ์ ความคิดที่เป็นนามธรรม ภาพสะท้อนจึงเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทั้ง 3 สิ่งเข้าด้วยกัน (Hall, 2540 : 26)

ดังนั้นภาพสะท้อนจึงเป็นการสร้างความหมายให้กับสิ่งต่างๆ โดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความหมายไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ป็นรูปธรรมหรือสิ่งที่ป็นนามธรรม โดยเมื่อมีการถ่ายทอดความหมายของสิ่งนั้นสู่สังคมแล้วเกิดการรับรู้และตีความหมายร่วมกัน ซึ่งการรับรู้ความหมายในทางเดียวกันนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมในสังคม และประสบการณ์ของผู้รับสาร โดยสามารถแบ่งบทบาทการสะท้อนสังคมได้ 3 ประการ ดังนี้

1. สะท้อนลักษณะของคน โดยสะท้อนผ่านบุคลิกภาพ แบ่งย่อยได้เป็น
 - 1.1. บุคลิกภาพภายนอก เช่น รูปลักษณ์
 - 1.2. บุคลิกภาพภายใน เช่น พฤติกรรม การแสดงออกทางสีหน้า
2. สะท้อนวิถีชีวิต แสดงถึงการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ อาหารการกิน อาชีพ การเมืองการปกครอง ตลอดจนความเชื่อ

3. สะท้อนทัศนคติ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก แนวโน้มในการประเมินคุณค่า และการแสดงออกต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (วารางคณา สุขม่วง, 2560 : 9)

โดยแนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนเป็นแนวคิดซึ่งเกิดจากการที่สื่อมวลชนเป็นสถาบันทางสังคมที่ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งการสื่อสารนี้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้จากการเป็น “ภาพสะท้อน” โดยสื่อเป็นเพียงผู้นำเสนอซ้ำ (Re-present) เป็นสื่อกลางระหว่างผู้รับสารและสิ่งที่กำลังถูกสะท้อนภาพ (วารางคณา สุขม่วง, 2560 : 8, อ้างจาก Lacey, 2009)

ภาพสะท้อนสามารถแบ่งประเภทได้ตามความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความจริงได้ 3 กลุ่มคือ

1. การสร้างภาพสะท้อนเป็นการสร้าง ขึ้นมาเพื่อสะท้อนภาพที่เป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม (Reflective approach) โดยแนวความคิดนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่าความจริงมีอยู่แล้วในโลก และการสื่อสารเป็นสิ่งที่สะท้อน ให้เราเห็นความจริงนั้นๆ ซึ่งความจริงเป็นเช่นไร สื่อจะสะท้อนออกมาให้เห็นเป็นเช่นนั้น ไม่มีการ บิดเบือน เป็นการสร้างภาพสะท้อนอย่างตรงไปตรงมา
2. การสร้างภาพสะท้อนที่เกิดจากตัวผู้ส่งสารที่ต้องการส่งสารไปยังผู้รับสาร และต้องการให้ผู้รับสารแปลความหมายตามที่คนต้องการ เพราะสารที่ส่งไป มีความเฉพาะในตัวเอง เป็นมุมมองโลกของผู้ส่งสารเอง และหากผู้รับสารไม่สามารถตีความสาร ตามที่ผู้ส่งสาร ต้องการได้ ความพยายามทั้งหมดของผู้ส่งสารก็จะล้มเหลว สิ่งนี้เรียกว่า การตั้งใจให้เป็นความจริง (Intentional Approach)
3. ภาพสะท้อนเป็นการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construction of Reality) ภาพสะท้อนมิใช่การสะท้อน การเลียนแบบ และการค้นพบ แต่เป็นการประกอบสร้างส่วนเสี้ยวหนึ่งของโลกแห่งความเป็นจริง โดยการประกอบสร้างความจริงนี้ ไม่ได้สะท้อนความจริงทั้งหมด แต่เป็นการเก็บเกี่ยวและรวบรวมสัญญาณต่างๆ ที่ผู้คนในสังคมได้สร้างขึ้น แล้วเอาความหมายเหล่านั้นมาบรรจุเข้าไปในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความหมายใหม่ แต่ยังคงกลืนอายุของสิ่งที่ปรากฏอยู่เดิมให้เกิดความเชื่อมโยงกันของความหมายเดิมกับความหมายใหม่ เพื่อให้คนทั่วไปจะเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นมีอยู่จริง (วารางคณา สุขม่วง, 2560 : 8, อ้างจาก สมสุข หินวิมาน, 2548 : 246-248)

3.1 ภาพยนตร์ในฐานะสื่อสะท้อนสังคม

ภาพยนตร์สะท้อนภาพสังคม (the concerned cinema) เป็นภาพยนตร์ที่ผลิตขึ้นโดยการนำเสนอเอาสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นด้วยการไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง และอยู่ภายใต้อาณัติของอิทธิพลการเมือง รวมทั้งต้องมีความงามทางศิลปะโดยการสร้างอารมณ์ร่วมที่มีพื้นฐานมาจากมนุษยธรรม และให้ผู้ดูเป็นผู้ตัดสินใจเอาเองว่า ใครถูกใครผิด (สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532)

จึงอาจกล่าวได้ว่าภาพยนตร์เป็นตัวกลางระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการประกอบสร้างความเป็นจริงกับผู้ชม โดยนำเสนอเป็นภาพสะท้อนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ สำหรับในภาพยนตร์ การนำเสนอภาพสะท้อนจะอยู่ในรูปของเนื้อหาผ่าน ภาพ บทสนทนา ฉาก แสง สี เสียง และตัวอักษร จนทำให้ผู้ชมสามารถเกิดจินตภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม

ภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญไม่น้อยต่อสังคม ปัจจุบัน เพราะนอกจากภาพยนตร์จะเป็นสื่อเพื่อความบันเทิงแล้ว ภาพยนตร์ยังเป็นสิ่งจำลองภาพชีวิตของผู้คนในหลายรูปแบบ ภาพยนตร์บางเรื่องสะท้อนให้เห็นปัญหาสังคม และตีแผ่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น รวมทั้งเสนอแนะทางออกของปัญหา ตามทฤษฎีของแม็คลูฮานที่ว่า “สื่อคือตัวข่าวสาร” (Medium Is the Message) โดยที่ภาพยนตร์นั้นจัดเป็นทั้งสื่อ (Medium) และตัวข่าวสาร (Message) ในเวลาเดียวกัน และภาพยนตร์ยังเป็นสื่อที่มีการกระจายอย่างกว้างขวาง มีจุดประสงค์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้ชมจำนวนมาก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ภาพยนตร์จำเป็นต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสังคม มีผู้เชื่อว่าภาพยนตร์เป็นงานที่ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการเมือง ภาพยนตร์เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมและเป็นผลผลิตของสังคมหนึ่งๆ และน่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เข้าใจสังคมนั้นได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ถึงแม้ว่าภาพที่ปรากฏในภาพยนตร์จะไม่ใช่ความเป็นจริง เนื่องจากภาพยนตร์เป็นเพียงมายาภาพที่นำเสนอส่วนผสมของบางสิ่งบางอย่างที่เป็น “ความเป็นจริง” แต่ท้ายที่สุดแล้ว สิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการก็คือภาพยนตร์จะชักชวนให้ผู้ชมเชื่อ และเข้าใจสารที่สื่อไป เสมือนว่าสิ่งที่ปรากฏต่อสายตานั้นเป็นความจริงไปเสียหมดทุกอย่าง ภาพยนตร์จึงมิได้เป็นเพียงอุตสาหกรรมสร้างความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังสามารถได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมสร้าง อุดมการณ์อย่างหนึ่ง จึงแสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์มีความเกี่ยวข้องกับสังคม และเป็นภาพสะท้อนของสังคม

นอกจากนั้น แกรม เทอร์เนอร์ (Graeme Turner) ยังกล่าวถึงภาพยนตร์ในฐานะที่เป็นปฏิบัติการทาง สังคม (Social Practice) โดยที่ปฏิบัติการนั้นก่อตัวมาจากสภาพความจริงของสังคม แต่ละแห่งในการศึกษา เกี่ยวกับภาพยนตร์จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้แขนงต่างๆ มาอธิบายควบคู่กันไปด้วยทั้งด้านภาษา จิตวิทยา มานุษยวิทยา วรรณคดี และประวัติศาสตร์ รวมทั้งแนวคิดทางการเมืองอย่างลัทธิมาร์กซ์ เฟมินิสต์ และ ชาตินิยม ส่วนสาเหตุที่ทำให้มีความจำเป็นจะต้องศึกษาทางด้านภาพยนตร์นั้นเป็นเพราะภาพยนตร์เป็น แหล่งที่มาของความพึงพอใจ และยังมีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของสังคมอีกด้วย ทั้งนี้เพราะภาพยนตร์มีลักษณะเป็นตัวแทน (Representation) ของกระบวนการทางสังคม ซึ่งภาพ เสียง หรือสัญลักษณ์ ต่างๆ ในภาพยนตร์นั้นล้วนแต่เป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสังคมทั้งสิ้น (วิลสัน มีสุวรรณ, 2557 : 8-9)

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน

ภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน เล่าเรื่องราวและภาพของไต้หวันในช่วงปี ค.ศ. 1945 - 1949 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ไต้หวันกลับไปอยู่ใต้การปกครองของจีนอีกครั้ง หลังจากถูกยึดครองเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นมากกว่า 50 ปี จากการที่ชาวไต้หวันถูกปกครองอย่างไม่เป็นธรรม จึงเกิดความไม่พอใจ ส่งผลให้เกิดการประท้วงต่อต้านรัฐบาล นำไปสู่การปราบปรามผู้ชุมนุมและจับกุมผู้ที่มีแนวคิดต่อต้านรัฐบาล โดยผู้กำกับ Hou Hsiao - hsien ได้สะท้อนภาพสังคม สภาวะอารมณ์ความรู้สึกของคนในช่วงเวลานั้นผ่านตัวละครและฉากต่างๆ โดยเล่าเรื่องราวผ่านชีวิตของครอบครัวหนึ่งในเมืองจีวเฟิ่น ภาพยนตร์แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึก ความหวัง ความหวาดกลัว การดำเนินชีวิต อีกทั้งวิธีการนำเสนอที่เลือกใช้มุมมองให้ผู้ชมได้เห็นเหตุการณ์ในมุมกว้าง สลับกับเล่าผ่านมุมมองของฮิโนมิที่คอยเฝ้าดูเหตุการณ์ นอกจากนี้ Hou Hsiao - hsien ยังเลือกที่จะเลี่ยงการนำเสนอภาพความรุนแรงโดยตรง แต่ทั้งหมดนี้ล้วนแต่สะท้อนภาพของสังคมไต้หวันในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี และเป็นการนำเสนอภาพประวัติศาสตร์ที่แตกต่างไปจากภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ทั่วไป

4.1 เนื้อเรื่อง

ในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน ออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

4.1.1 ตอนแนะนำภูมิหลังของตัวละคร และการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองของไต้หวัน

ในตอนนี้ภาพยนตร์เล่าเรื่องราวภูมิหลังของตัวละครแต่ละคนเริ่มที่ “เหวินเฮียง” พี่ชายคนโตของตระกูลหลินที่เฝ้ารอภรรยาคลอดลูกชาย และตั้งชื่อว่า 光明 (คังมิน) มีความหมายว่าแสงสว่าง และเป็นวันเดียวกับที่ญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีเสียงประกาศยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สองจากรัฐโรฮิโตะ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่าไต้หวันได้สิ้นสุดยุคสมัยใต้การปกครองของญี่ปุ่น ตัวละครถัดมาคือ “ฮิโนมิ” เธอมีอาชีพเป็นพยาบาล และได้ย้ายตามมาอยู่กับ “ฮิโนเอะ” พี่ชายที่เป็นครูในจีวเฟิ่น ซึ่งพี่ชายของเธอมีเพื่อนสนิทคือ “เหวินซิง” ช่างถ่ายภาพที่พิการทางการได้ยินผู้มีความสนใจในแนวคิดมาร์กซิสต์ และลูกชายคนที่ 4 ของตระกูลหลิน ต่อมาคือ “เหวินเหลียง” ที่เกิดอาการวิตกกังวลหลังจากกลับมาจากการรบในสงครามโลก ในตอนนี้ภาพยนตร์เล่าสถานการณ์บ้านเมืองในไต้หวันผ่านวงสนทนาของฮิโนเอะและกลุ่มเพื่อน ทั้งเรื่องผู้ว่าการมณฑลคนใหม่ การเปลี่ยนธงชาติ

จากธงชาติญี่ปุ่นเป็นธงของ ปัญหาการคอร์รัปชัน และการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมของข้าราชการต่อชาว ไต้หวัน ภาวะว่างงานของชาวไต้หวันที่เพิ่มขึ้น และปัญหาการผูกขาดราคาสินค้าจากพ่อค้าชาวเชียงใหม่ โดยมีเหวินชิงและฮิโนมินังฟังอย่างเงียบๆ ในฝั่งของเหวินเหลียงก็มีกลุ่มพ่อค้าจากเชียงใหม่เข้ามาติดต่อกัน ชวนให้ทำธุรกิจร่วมกัน หากแต่ “ลิงแดง” และ “อากาศ” เพื่อนกลุ่มเดียวกันของเขานำธนบัตรญี่ปุ่นมา ปลอมแปลงและเอาไปขายต่อ แต่กลับขัดผลประโยชน์กับกลุ่มผู้มีอิทธิพลจนทำให้ลิงแดงถูกอ้อมฆ่า

4.2.2 ปัญหาของเหวินเหลียง วาทกรรมคนชายชาติชนวนเหตุความขัดแย้ง

หลังจากที่เหวินเหลียงตกลงทำธุรกิจร่วมกับพ่อค้าชาวเชียงใหม่มาได้ซักระยะ เหวินเฮียงพี่ชาย ของเขาก็ได้พบความจริงว่าสินค้าที่พวกเขานำเข้ามามีคือสินค้าผิดกฎหมาย จึงตามไปคุยกับเหวินเหลียง ที่บ่อน ในขณะที่เดียวกันนั้นเหวินเหลียงที่กำลังเล่นพนันที่บ่อนกับพ่อค้าชาวเชียงใหม่ก็ได้รับความจริงว่า คนที่อ้อมฆ่าเพื่อนของเขาคือลูกน้องของเจ้าของบ่อนจึงทำให้เกิดเหตุทะเลาะวิวาทขึ้น ทางฝั่งของเหวิน เฮียงที่เข้ามาพบเหตุการณ์จึงรีบเข้าไปช่วยน้องชาย และเป็นคนเรียกอีกฝ่ายมาไกล่เกลี่ยโดยขอ ความช่วยเหลือจากโคซังเพื่อนของเขา หลังจากนั้นไม่นานที่ร้านของเหวินเฮียง ขณะที่กำลังนอนอยู่ก็มีลูกน้องขึ้นมาบอกให้หนีไปตอนนี้มีทหารกำลังจะมาจับตัวเขา และในเช้าวันต่อมาทหารก็ได้ไปที่บ้าน และจับตัวของเหวินเหลียงไปในข้อหาคนชายชาติ ครอบครัวของพวกเขาหาทางช่วยเหวินเหลียง ออกมาแต่ยังไม่รู้ว่าจะต้องไปตามหาเหวินเหลียงที่ไหน อาชีวะลูกสาวของเหวินเฮียงจึงเขียนจดหมาย มาขอความช่วยเหลือจากเหวินชิงให้ติดต่อกับเพื่อนในไทเป ต่อจากนั้นเหวินชิงได้พาเพื่อนมาพูดคุยกับคน ที่บ้านได้ความว่าทางการกำลังแก้กฎหมาย และเตรียมการนิรโทษกรรมให้แก่นักโทษคดีชายชาติ เมื่อ รู้ข่าวเช่นนั้นจึงได้ติดต่อไปหาเหวินเฮียงที่หลบหนีไปอยู่กับโคซัง ซึ่งในฉากนี้ตัวละครเหวินเฮียงได้ แสดงความรู้สึกต่อไต้หวันว่า “เกาะนี้มันน่าเวทนาเป็นบ้า ตอนแรกก็ญี่ปุ่น ตอนหลังก็จีน ใครๆก็ แสวงหาประโยชน์จากเรา แต่สุดท้ายก็ไม่มีใครใยดีเลย” นอกจากนี้จะรอให้รัฐบาลแก้กฎหมายแล้ว ครอบครัวยังพยายามติดต่อกันที่รู้จักหลายๆคนให้ช่วยเหวินเหลียง รวมถึงไปขอความช่วยเหลือจาก พ่อค้าชาวเชียงใหม่ โดยมีเหวินเฮียงเป็นคนเข้าไปเจรจาให้ช่วยปล่อยตัวน้องชายของเขา ไม่กี่วันต่อมา เหวินเหลียงถูกปล่อยตัวออกมาแต่กลับออกมาในสภาพที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส

4.2.3 การต่อต้านรัฐบาล และเหตุการณ์ 228

เสียงวิหยาประกาศแถลงการณ์จากผู้ว่าราชการมณฑลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทำร้ายแม่ค้าขายบุหรี่ยี่ และเหตุที่เจ้าหน้าที่ของรัฐวิสามัญประชาชน เกิดการประท้วงในไทเป และในคืนนั้นเองเกิดเหตุจลาจลในจิวเฟิ่นที่โรงพยาบาลมีผู้บาดเจ็บจำนวนมาก โดยมีเป้าหมายเป็นคนจีนจากแผ่นดินใหญ่ ทางด้านฮิโนเอะและเหวินเหลียงได้เดินทางไปไทเปเพื่อเข้าร่วมฟังการหารือของคณะผู้ว่าการมณฑลเหวินเหลียงที่เดินทางกลับมาก่อนได้พบว่าเหตุจลาจลลุกลามขึ้นทั่วไต้หวันจากความไม่พอใจในเหตุการณ์ครั้งนี้ ทางรัฐบาลจึงตัดสินใจควบคุมสถานการณ์โดยการประกาศกฎอัยการศึกชั่วคราว และจับตัวปัญญาชนชาวไต้หวันเอาไว้ ฮิโนเอะที่กลับมาที่หลังได้รับบาดเจ็บทั้งสองพี่น้องจึงตัดสินใจเดินทางกลับบ้านเกิดของตัวเอง และพบว่ามีการเข้ามาถามหาฮิโนเอะที่บ้านหลายครั้ง พ่อของเขาจึงแนะนำให้ฮิโนเอะหนีไปหลบที่อื่น ส่วนฮิโนมิให้ลาออกจากโรงพยาบาลมาอยู่ที่บ้าน หลังจากนั้นฮิโนมิก็ได้รับจดหมายจากอาชิวหลานสาวของเหวินซิงว่าตอนนี้เหวินซิงถูกเจ้าจับตัวไปและไม่สามารถติดต่อได้

4.2.4 ชาวไต้หวันภายใต้กฎอัยการศึก และการปราบปรามของรัฐบาล

ทางด้านเหวินซิงที่ถูกขังอยู่ในเรือนจำนั้นเขาได้ถูกพิพากษาและปล่อยตัวออกมาและกลับมาอยู่ที่บ้าน เขามีอาการวิตกกังวล เก็บตัวอยู่คนเดียว หลังจากนั้นเขาตัดสินใจเดินทางไปยังบ้านของเพื่อนที่พบกันที่เรือนจำเพื่อนำของต่างหน้าและจดหมายไปให้ครอบครัว บ้านหลังแรกที่เขาไปเป็นครอบครัวเล็กๆที่เหลือเพียง 3 แม่ลูก ในจดหมายที่ถูกเขียนด้วยเลือดบนเศษผ้าฝักข้อความถึงลูกชายทั้งสองไว้ว่า “จงสู้หน้ากับโลกโดยไม่อับอาย พ่อของลูกเป็นผู้บริสุทธิ์” หลังจากนั้นเขาได้เดินทางไปยังชุมชนเล็กๆบนภูเขาซึ่งเป็นแหล่งหลบซ่อนตัวของกลุ่มต่อต้านรัฐบาลเพื่อนำข้อความที่เพื่อนของเขาฝากถึงพี่ชาย และเหวินซิงก็ได้พบกับฮิโนเอะที่นั่น เหวินซิงจึงบอกกับฮิโนเอะว่าเขาจะอยู่ที่นี้กับฮิโนเอะ แต่ถูกปฏิเสธและฮิโนเอะยังแนะนำให้เขากลับไปแต่งงานกับฮิโนมิน้องสาวของเขา ฮิโนมิที่รู้ข่าวว่าเหวินซิงถูกปล่อยตัวแล้วเธอก็เดินทางมาเยี่ยมที่บ้านแต่ไม่เจอเหวินซิง และพบว่าเหวินเหลียงได้สติฟันเพื่อนไปแล้ว ธุรกิจร้านขายของของตระกูลหลินเองก็กำลังจะปิดตัวเนื่องจากพิษเศรษฐกิจ โศซังเพื่อนของเหวินเฮียงก็ถูกจับตัวไป ส่วนเหวินเฮียงก็เอาแต่กินเหล้ากับไปบ่อนทุกวัน ในวันต่อมาเธอก็ได้พบกับเหวินซิงและได้ทราบข่าวของพี่ชายที่ได้แต่งงานสร้างครอบครัวไปแล้วหลังจากขาดการติดต่อไปนาน ด้านเหวินเฮียงที่ดูอารมณ์ไม่ดีเอาแต่ไว้วายเข้าแต่บ่อนแล้วเมากลับบ้าน เขาได้เข้าไปคุยกับ

เหวินซิงให้กลับมาเปิดร้านถ่ายรูปและแต่งงานกับฮิโนเอะ วันหนึ่งระหว่างที่เขากำลังเล่นพินบอลอยู่นั้น อากาได้เจอกับพ่อค้าชาวจึงเกิดความแค้นและทะเลาะวิวาทจนได้รับบาดเจ็บ เมื่อเห็นอย่างนั้นเหวินเหลียงจึงเข้าไปช่วยแต่ถูกยิงโดยพ่อค้าชาวเซียงไฮ้และเสียชีวิตในที่สุด งานศพของเหวินเฮียงเป็นไปอย่างโศกเศร้าเนื่องจากตระกูลหลินสูญเสียเสาหลักของครอบครัวไปเสียแล้ว

4.2.5 ใต้หวนดินแดนแห่งความเศร้า

เหวินซิงและฮิโนมิได้เข้าพิธีแต่งงานและสร้างครอบครัวด้วยกัน เหวินซิงกลับมาเปิดร้านถ่ายรูปอีกครั้ง หลังจากนั้นไม่นานพวกเขาให้กำเนิดลูกชายหนึ่งคน ในระหว่างนั้นเหวินซิงและฮิโนมิต่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มต่อต้านรัฐบาลของฮิโนเอะอยู่เสมอ จนวันหนึ่งในช่วงค่ำทั้งสองได้รับจดหมายจากคนในกลุ่มต่อต้านรัฐบาลว่าตอนนี้รัฐบาลเข้าจับกุมพวกเขาทั้งหมดแล้วรวมถึงฮิโนเอะด้วยและแนะนำทั้งสองหนีไป พวกเขาเตรียมตัวหนีออกจากจิวเฟิ่น แต่สุดท้ายเหวินซิงก็ตัดสินใจที่จะไม่หนี และกลับมาที่บ้านถ่ายรูปครอบครัวก่อนจะถูกจับกุมตัวไป หลังจากที่เขาถูกจับกุมตัวไปฮิโนมิได้ถามไถ่เรื่องของเหวินซิงทั่วไปแต่กลับไม่พบข่าวเลย เธอเขียนจดหมายเล่าเรื่องราวของครอบครัวของเธอส่งให้กับอาชิว ในขณะที่เดียวกันฝั่งทางบ้านตระกูลหลินที่เคยเป็นครอบครัวที่ร่ำรวยลูกชายตอนนี้กลับเหลือเพียงแค่คุณปู่ เหวินเหลียงที่สติฟั่นเฟือน และคังมินลูกชายของเหวินเฮียงนั่งรับประทานอาหารอยู่บนโต๊ะใหญ่เท่านั้น

4.2 ภาพสะท้อนตัวละคร

ภาพยนตร์เรื่องนี้ใช้ตัวละครเป็นตัวแทนของชาวใต้หวนในแต่ละรูปแบบ เช่น ปัญญาชน พ่อค้า ทหารที่กลับมาจากการรบในสงครามโลก ชาวบ้านธรรมดา

1. เหวินซิง ช่างภาพที่พิการทางการได้ยิน เขามีความสนใจในแนวคิดทางสังคม ตัวละครเหวินซิงมักร่วมในฉากวงสนทนาที่พูดคุยเกี่ยวกับการเมือง แต่ตัวละครตัวนี้จะอยู่นอกวงสนทนาอย่างเงียบๆ ไม่มีการออกความคิดเห็น และเป็นหนึ่งในเหยื่อของโศกนาฏกรรมครั้งนี้ เหวินซิงเป็นตัวแทนของชาวใต้หวนทั่วไปที่รับรู้เรื่องราวต่างๆในสังคม แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนภาพประชาชนที่ไม่มีสิทธิ์มีเสียงภายใต้สภาวะของการถูกควบคุมโดยรัฐ

ภาพที่ 1 เหวินซิงที่ถูกเข้าใจผิดว่าเป็นคนจีน

2. ฮีโนเอะ ครูในเมืองจีวเฟิ่นเพื่อนสนิทของเหวินซิง ตัวละครตัวนี้เป็นตัวแทนของปัญญาชนชาวไต้หวันที่ย้ายมาต่อต้านรัฐบาล ในช่วงต้นของภาพยนตร์แสดงให้เห็นว่าฮีโนเอะมีความคิดต่อต้านรัฐบาลของพรรคก๊กมินตั๋ง ต่อมาเขาจึงเข้าร่วมกับกลุ่มต่อต้านรัฐบาลในช่วงหลังเหตุการณ์ 228 ที่มีการปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างหนัก

ภาพที่ 2 ฮีโนเอะหนีไปเข้าร่วมกับกลุ่มต่อต้าน

3. ฮีโนมิ น้องสาวของฮีโนเอะ เธอเป็นพยาบาลในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจีวเฟิ่น ฮีโนมิมักจะติดตามพี่ชายของเธอไปในที่ต่างๆ และเป็นอีกตัวละครหนึ่งที่มีมักจะอยู่ในฉากวงสนทนาของฮีโนเอะและกลุ่มเพื่อน ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้เลือกมุมมองของฮีโนมิเป็นหนึ่งในการนำเสนอเรื่องราว สังเกตได้จากการที่เธอมักจะเขียนบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นรอบตัว และเขียนจดหมายพูดคุยกับตัวละครอื่น

ภาพที่ 3 ฮิโนมิกำลังเขียนไดอารี่

ภาพที่ 4 เหวินซิงและฮิโนมินั่งฟังบทสนทนาอย่างเจี๊ยบๆ

4. เหวินเหลียง ลูกชายคนที่ 3 ของครอบครัวหลิน เหวินเหลียงเข้าร่วมรบในสงครามและหลังจากที่ญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามเข้าจึงได้กลับมาอยู่บ้านเกิดพร้อมกับอาการวิตกกังวล ต่อมาเขาก็ได้ถูกจับในข้อหาคนขายชาติและกลับออกมาพร้อมกับอาการวิกลจริต ซึ่งตัวละคร เหวินเหลียงได้สะท้อนภาพของชาวไต้หวันที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานจากสงคราม และภายในไม่กี่ปีต่อมาต้องตกอยู่ภายใต้กฎอัยการศึกอีกครั้ง

ภาพที่ 5 เหวินเหลียงเกิดอาการวิตกกังวลหลังจากกลับจากสงคราม

5. เหวินเฮียง ลูกชายคนแรกของตระกูลหลิน เป็นคนดูแลกิจการค้าขายของครอบครัว และเป็นเสาหลักของตระกูล เหวินเฮียงเป็นตัวละครที่คอยดูแลช่วยเหลือคนในครอบครัวตลอด นอกจากนี้ตัวละครเหวินเฮียงยังสะท้อนแนวคิดขงจื้อในบริบทครอบครัว และเป็นตัวแทนของพ่อค้าแม่ค้าชาวไต้หวันที่ไม่สามารถทำธุรกิจต่อไปได้เพราะการผูกขาดทางการค้า และพิษเศรษฐกิจ

ภาพที่ 6 เหวินเฮียงเล่าเรื่องสมัยเด็กให้ภรรยาฟัง

4.2 ภาพสะท้อนด้านสังคมและวัฒนธรรม

สังคมไต้หวันในยุคนี้เป็นยุคที่มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ความเชื่อตามลัทธิขงจื้อ และวัฒนธรรมญี่ปุ่น ไต้หวันตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นมาอย่างยาวนาน และในช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นเข้าปกครองไต้หวัน ญี่ปุ่นได้พัฒนาระบบสาธารณสุขไปรษณีย์พื้นฐาน นำหลักสูตรการศึกษาของญี่ปุ่นมาใช้ และในขณะเดียวกันชาวไต้หวันก็มีความพยายามที่จะเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองเช่นกัน ต่อมาหลังจากญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามโนสงครามโลกครั้งที่ 2 ไต้หวันจึงกลับไปอยู่ภายใต้การดูแลของจีนซึ่งนำโดยพรรคก๊กมินตั๋ง ในช่วงแรกที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองกลับมาอยู่ภายใต้การดูแลของจีนนั้นชาวไต้หวันมีความรู้สึกยินดีที่ได้กลับสู่แผ่นดินแม่อีกครั้ง และมีความหวังว่าจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในอีกด้านหนึ่งคนจีนจากแผ่นดินใหญ่ก็เริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในไต้หวันมากขึ้น เนื่องจากสงครามกลางเมืองในจีนเริ่มรุนแรงขึ้นทำให้ จึงทำให้หน่วยงานราชการต้องเริ่มฝึกภาษาจีนกลางเพื่อสื่อสาร ซึ่งแสดงให้เห็นในฉากที่หมอและพยาบาลเรียนภาษาจีนกลาง ต่อมาชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่เข้ามาเริ่มมีอำนาจทางด้านการปกครอง และเศรษฐกิจมากขึ้น มีการปลดข้าราชการชาวไต้หวันและแต่งตั้งคนจีนจากแผ่นดินใหญ่เข้าประจำตำแหน่งแทน เกิดปัญหาคอร์รัปชันเรียกเก็บส่วยจากประชาชน สร้างความไม่พอใจให้กับชาวไต้หวัน ในเวลาต่อมาชาวไต้หวันที่ถูกกดขี่ เอาเปรียบจากข้าราชการ เริ่มออกมาเรียกร้องสิทธิของตัวเอง และยิ่งยกระดับมากขึ้น

หลังจากเหตุการณ์ 228 ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายแม่ค้าบุหรี และวิสามัญประชาชนที่เข้าไปดูเหตุการณ์ เกิดการประท้วงในกรุงเทพฯ และการจลาจลลุกลามไปทั่วไต้หวัน จากเหตุจลาจลครั้งนี้มีชาวจีนแผ่นดินใหญ่ และชาวไต้หวันบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ซึ่งภาพยนตร์ได้เล่าภาพเหตุการณ์ผ่านมุมมองของฮิโนมิที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลในเมืองจีวเฟิ่น และมุมมองของเหวินชิงระหว่างที่เดินทางกลับจากไทเป ซึ่งตัวละครทั้งสองถือว่าเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของคนที่ไม่มีความหวังที่จะออกเสียง หรือแสดงความคิดเห็นของตัวเองออกมาได้ หลังจากเหตุการณ์ 228 มีประชาชนถูกจับกุมจำนวนมาก ทั้งแกนนำ ปัญญาชน และประชาชนทั่วไปหลายครอบครัวสูญเสียสมาชิก บางครอบครัวขาดเสาหลัก

1. ประเพณีการไหว้เจ้า และการไหว้บรรพบุรุษ แม้ว่าไต้หวันจะถูกปกครองโดยญี่ปุ่นเป็นเวลา 51 ปี แต่วัฒนธรรมหลายอย่างยังคงแบบฉบับเดิมไว้ โดยประเพณีการไหว้เจ้าจะไหว้ในวันตรุษจีนในบ้าน เริ่มแรกเลยจะเป็นการไหว้เจ้าที่ หรือเทพเจ้าที่คอยดูแล บ้านเรือน หรือสิ่งรอบตัว เพื่อให้เทพเจ้าอำนวยความสะดวกให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ความมั่งคั่งและนำความสุขความร่มเย็นมาให้กับเจ้าของสถานที่นั้นๆ ส่วนการไหว้บรรพบุรุษนั้นมีความเชื่อว่าหากบรรพบุรุษมีความพอใจในของไหว้ก็จะประทานพรและคุ้มครองผู้ที่กราบไหว้ให้มีแต่ความเจริญรุ่งเรือง (พิรดา นิธินนท์, 2555 : 6-7)

ภาพที่ 7 เหวินเฮียงไหว้ขอพระหว่าที่ภรรยากำลังคลอด

ภาพที่ 8 พิธีไหว้เจ้าในวันตรุษจีน

2. ปรัชญาขงจื้อ เป็นปรัชญาที่เป็นพื้นฐานของคติความเชื่อ พิธีกรรม และวัฒนธรรมของจีน ซึ่งแนวคิดของปรัชญาขงจื้อนั้นให้ความสำคัญกับการลำดับความอาวุโสในสังคม และแบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 5 ชนิดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตร พี่ชายกับ น้องชาย สามีกับภรรยา เพื่อนอาวุโสกับเพื่อนผู้น้อย และผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา (อัญธิกา วิมุกตานนท์, 2559 : 3) และปรัชญาขงจื้อได้หล่อหลอมแนวคิดชายเป็นใหญ่ในสังคม โดยภาพยนตร์สะท้อนภาพสังคมชายเป็นใหญ่ออกมาผ่านฉากหลายฉาก เช่น ฉากบนโต๊ะอาหาร ที่มีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่จะได้นั่งบนโต๊ะอาหาร ส่วนผู้หญิงจะแยกไปนั่งอีกที่หนึ่ง

ภาพที่ 9 ลำดับการนั่งรับประทานอาหารในบ้าน

3. การเชิดสิงโต เป็นการเชิดเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย ซึ่งหมายถึงการเกิดความเป็นสิริมงคลและปราศจากสิ่งอัปมงคลทั้งหลาย (พีรดา นิธิินนท์, 2555 : 9) ในภาพยนตร์ปรากฏฉากการเชิดสิงโตก่อน

ภาพที่ 10 การเชิดสิงโต

4. งานศพ ภาพยนตร์นำเสนอภาพพิธีศพ หรือพิธีงเต็ก เป็นพิธีที่ลูกหลานจะได้ส่งบุญกุศลไปให้แก่ผู้ตาย ซึ่งขั้นตอนในการทำพิธีนั้นก็จะแตกต่างกันไป แล้วแต่ความต้องการของผู้จัดพิธี และรวมไปถึงชาติกำเนิดของผู้ตายว่าเป็นชาวจีนเชื้อสายใด แต่ละเชื้อสายจะมีธรรมเนียมและรายละเอียดของการจัดพิธีในส่วนต่างๆที่แตกต่างกัน เช่น แต่งกายของลูกหลานผู้เสียชีวิต (ก้าวใหม่สะไกไชนีส เรื่องเล่าจากหมวยเยาวราช, 2562)

ภาพที่ 11 พิธีงต๋ก

5. งานแต่งงาน ภาพยนตร์ได้นำเสนอฉากงานแต่งงานตามธรรมเนียมแบบชาวจีนฮกเกี้ยน เรียกว่า “จับหยี่ป๋าย” เป็นการไหว้เทพเทวดา โดยคู่บ่าวสาวจะไหว้โต๊ะไหว้ที่จัดเตรียมไว้ทั้งหมด 12 ครั้ง

ภาพที่ 12 พิธีแต่งงาน

6. การศึกษา แต่เดิมในสมัยที่ญี่ปุ่นเข้าปกครองไต้หวันได้วางรากฐานสาธารณูปโภค เศรษฐกิจ รวมถึงระบบการศึกษาที่ถูกล้างหลักสูตรตามญี่ปุ่น โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่น ในระยะแรกโรงเรียนถูกสร้างขึ้นเพื่อให้โอกาสการศึกษากับคนญี่ปุ่นในไต้หวัน แต่มีจำนวนของนักเรียนชาวไต้หวันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะระดับประถม ส่วนในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษามีการจำกัดที่นั่งสำหรับชาวไต้หวัน ผู้ที่จะได้เข้าศึกษาส่วนใหญ่จึงเป็นคนที่ร่ำรวยหรือคนชั้นสูง (รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล, 2563 : 21) รวมถึงชุดเครื่องแบบนักเรียนที่ได้รับอิทธิพลมาจากชุดเครื่องแบบนักเรียนของญี่ปุ่น โดยชุดเครื่องแบบของนักเรียนหญิงที่จะสวมชุดกะลาสี และผู้ชายสวมกั๊กครัน

ภาพที่ 13 ชุดเครื่องแบบนักเรียนหญิงไต้หวัน

ภาพที่ 14 ชุดเครื่องแบบนักเรียนชายไต้หวัน

4.3 ภาพสะท้อนด้านการเมือง

นอกจากชาวไต้หวันที่รู้สึกว่าคุณภาพชีวิตของตนเองมีความหวังมากขึ้นหลังจากญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามและส่งมอบไต้หวันคืนให้กับจีนแล้ว ยังมีชาวไต้หวันอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของจีนแผ่นดินใหญ่ซึ่งนำโดยพรรคก๊กมินตั๋งในยุคนั้น และมองว่าคนแผ่นดินใหญ่จะเข้ามาตักตวงผลประโยชน์จากแผ่นดินไต้หวันไม่ต่างกับญี่ปุ่น มีการแต่งตั้งนายพลเฉิน อี้ (Chen Yi) ซึ่งเป็นคนจากแผ่นดินใหญ่เป็นผู้ว่าการมณฑล ประกาศให้ไต้หวันตกอยู่ในการพิทักษ์ของก๊กมินตั๋ง ซึ่งชาวไต้หวันจะไม่ได้รับสิทธิภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐจีนฉบับปี 1947 และนอกจากนี้มีการปลดข้าราชการชาวไต้หวันและแต่งตั้งคนจีนแผ่นดินใหญ่แทน โดยเฉพาะในศาลและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รัฐบาลมีการลงโทษผู้ที่ต่อต้าน และฝึกฝนในความเป็นชาติญี่ปุ่นด้วยข้อหาคนขายชาติ และข้อหาคนขายชาตินี้ถูกนำมาใช้มากขึ้น ทั้งเพื่อเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งและจับกุมศัตรูของรัฐบาลเอง ภาพยนตร์แสดงให้เห็นในฉากที่มีเจ้าหน้าที่เข้าไปจับกุมเหวินเฮียง และเหวินเหลียงที่บ้านในข้อหาคนขายชาติ หลังจากที่เหวินเหลียงได้ไปทะเลาะวิวาทกับกลุ่มคนที่บ่อน เหวินเหลียงที่ถูกจับกุมตัวไปกลับมาด้วยอาการบาดเจ็บ และกลายเป็นคนวิกลจริต ต่อมาทางรัฐบาลประกาศว่าจะมีการแก้

กฎหมายข้อนี้เพื่อลดความตึงเครียดและการกดดันจากชาวไต้หวัน ซึ่งภาพยนตร์ก็ได้ให้ความคิดเห็นต่อการเหตุการณ์นี้ และสะท้อนถึงความโศกเศร้า และความโกรธของชาวไต้หวันผ่านบทพูดของเหวินเฮียงขณะหลบหนีจากข้อหาคนขายชาติว่า

“เดี๋ยวก็ตั้งกฎหมาย เดี่ยวก็เปลี่ยนกฎหมาย เกาะนี้มันน่าเวทนาเป็นบ้า ตอนแรกก็ญี่ปุ่น ตอนหลังก็จีน ใครๆก็แสวงหาประโยชน์จากเรา แต่สุดท้ายก็ไม่มีใครโยดีเลย”

ภาพที่ 15 ฉากทหารเข้าจับกุมตัวเหวินเฮียงที่บ้าน

หลังเกิดเหตุการณ์เจ้าหน้าที่รัฐทำร้ายประชาชน รัฐบาลจึงประกาศจะให้ความยุติธรรมต่อแม่ค้าบุหรี กับประชาชนที่ถูกวิสามัญ ประชาชนเกิดความไม่พอใจจากเหตุการณ์นี้จึงรวมตัวกันประท้วงหน้าสถานีตำรวจในไทเป การประท้วงเริ่มรุนแรงมากขึ้นกลายเป็นเหตุจลาจล และรัฐบาลประกาศกฎอัยการศึกชั่วคราวเพื่อสลายการชุมนุมในไทเป และควบคุมเหตุการณ์ ภาพยนตร์เล่าภาพเหตุการณ์นี้ผ่านเสียงแถลงการณ์ของผู้ว่าการมณฑลทางวิทยุโดยมีหมอและพยาบาลกำลังฟังอยู่ ก่อนที่จะเป็นฉากที่โรงพยาบาลเต็มไปด้วยคนไข้ มีกลุ่มคนพยายามเข้ามาทำร้ายคนเจ็บในโรงพยาบาล

หลังจากเหตุการณ์นี้กลุ่มปัญญาชน ผู้นำทางการเมือง รวมถึงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ต่างก็ถูกรัฐบาลจับตัวไป บ้างก็ลี้ภัยไปในต่างประเทศ เหวินซิงและฮิโนเอะก็เป็นหนึ่งในนั้น เหวินซิงคือหนึ่งในคนที่ถูกจับกุม ซึ่งการที่เหวินซิงถูกจับตัวไปนั้นสะท้อนให้เห็นว่าในเวลานั้นแม้แต่คนธรรมดาทั่วไปก็ยังถูกจับกุม ซึ่งเห็นได้จากบทพูดของฮิโนเอะเมื่อได้ทราบข่าวจากจดหมายว่า

“เดี๋ยวนี้แม้กระทั่งคนหุนหวนยังโดนจับ ความยุติธรรมอยู่ที่ไหนกัน”

ส่วนฮิโนเอะหนีไปเข้าร่วมกับกลุ่มต่อต้านรัฐบาล โดยหลังจากการปราบปรามผู้ต่อต้านกลุ่มคนที่สนใจในแนวคิดสังคมนิยมรวมกลุ่มกัน และตั้งกองกำลังต่อต้านรัฐบาล ในช่วงนี้ชาวไต้หวันมีการตั้งกลุ่มต่อต้านรัฐบาลจำนวนมากทั้งในไต้หวัน จีนแผ่นดินใหญ่ และต่างประเทศ ซึ่งทางรัฐบาลก็มึนตัวมีพยายามกวาดล้างกลุ่มต่อต้าน

กลุ่มต่อต้านรัฐบาลมีการแอบตีพิมพ์และแจกจ่ายหนังสือแนวคิดสังคมนิยมให้กับประชาชน ทางด้านรัฐบาลมีนโยบายปราบปรามกลุ่มต่อต้านและผู้มีแนวคิดที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาล และด้วยบริบทของสังคมโลกในสมัยนั้นซึ่งตรงกับช่วงสงครามเย็นพรรคก๊กมินตั๋งมีความพยายามปราบปรามลัทธิคอมมิวนิสต์

ภาพที่ 16 ทหารจับกุมกลุ่มต่อต้านรัฐบาล

4.4 ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

ในช่วงเวลาภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นมีวางรากฐานเศรษฐกิจให้ไต้หวันสามารถพึ่งพาตัวเองได้ หลังจากที่ชาวจีนแผ่นดินใหญ่อพยพเข้ามาในไต้หวัน ชาวจีนแผ่นดินใหญ่เข้ามาทำธุรกิจค้าขายและนำเข้าสินค้าในไต้หวันซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าจำเป็นอย่างข้าว และน้ำตาล บุหรี่ถูกประกาศเป็นสินค้าต้องห้าม การที่พ่อค้าแม่ค้าจะนำบุหรี่มาขายจำเป็นต้องจ่ายส่วยให้กับเจ้าหน้าที่ในราคาที่สูงจากการที่ชาวจีนแผ่นดินใหญ่เริ่มมีอำนาจทางเศรษฐกิจ พ่อค้าจากแผ่นดินใหญ่เป็นผู้ควบคุมราคาและผูกขาดทางการค้า โดยเฉพาะสินค้าจำเป็นเพื่อเก็งกำไร ทำให้ราคาสินค้าต่างๆแพงขึ้น นอกจากนี้แล้วยังมีชาวไต้หวันที่ตกงานจำนวนมาก โดยเฉพาะทหารที่กลับมาจากการทำสงคราม โดยภาพยนตร์สะท้อนภาพสภาวะเศรษฐกิจในช่วงเวลานี้ผ่านบทพูดในวงสนทนาของฮิโนเอะและกลุ่มเพื่อนที่พูดคุยถึงคุณภาพชีวิตในช่วงที่อยู่ใต้การปกครองระหว่างญี่ปุ่นกับจีนว่า

“ตอนอยู่ใต้อำนาจญี่ปุ่นถึงเราจะลำบากยังไง เรายังมีข้าวกิน”

“นี่มันไม่ใช่รัฐบาลแล้ว นี่มันเป็นกงสีมากกว่า บริษัทนี้ก็มีท่านประธานนายเฉิน อี้ คอยเก็บเงินเข้ากระเป๋าตัวเอง”

บทพูดนี้แสดงถึงการวิจารณ์การทำงานของผู้ว่าการมณฑล กับสภาพเศรษฐกิจ

“พวกญี่ปุ่นทำให้เรามีความสำนึกของความเป็นทาส เราควรเปลี่ยนความคิดซะใหม่”

“เห็นไหมว่าพวกเราพูดภาษาแมนดารินไม่ได้ด้วยซ้ำ”

“พวกเรานี่มันขั้นต่ำถึงขนาดอยากกลับไปเป็นทาสอีกครั้งหรือ”

“สมัยราชวงศ์ชิง พวกนั้นก็เป็นคนขายเราไปเอง มีใครเคยถามเราบ้างมั๊ยว่าเราอยากตกเป็น
ทาสของญี่ปุ่นหรือเปล่า”

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นหรือจีนชาวไต้หวันต่างถูกปฏิบัติเป็นเพียง
พลเมืองชั้นสองเท่านั้น

และในช่วงที่เจียงไคเช็คแพ้สงครามกลางเมืองบนแผ่นดินใหญ่ เขาได้อพยพชาวจีนจาก
แผ่นดินใหญ่มากกว่า 1 ล้านคนมายังไต้หวัน ทำให้บทบาทในการควบคุมเศรษฐกิจและการเมือง
มากขึ้น ชาวไต้หวันกลายเป็นพลเมืองชั้นสองอย่างชัดเจน (รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล, 2563 : 24) เจ้าของ
กิจการชาวไต้หวันหลายกิจการต้องปิดตัวลงเพราะพิษเศรษฐกิจอย่างกิจการค้าขายของตระกูลหลิน
จากปัญหาเศรษฐกิจและการว่างงานนั้นจึงทำให้เกิดปัญหาโจรกรรม

ภาพที่ 17 กลุ่มพ่อค้าชาวเซี่ยงไฮ้เจรจาทำธุรกิจกับเหวินเหลียง

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าผู้กำกับ Hou Hsiao - hsien เล่าภาพเหตุการณ์ 228 และ White Terror ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสะเทือนใจต่อชาวไต้หวัน ผ่านภาพยนตร์เรื่อง อาตุรแห่งแผ่นดิน ด้วยการเล่าเรื่องราวของตัวละคร บทพูด ฉาก และสถานการณ์ต่างๆ ในภาพยนตร์ได้อย่างแยบยล แม้ว่าจะไม่ได้เล่าเหตุการณ์ให้เห็นภาพความรุนแรงอย่างตรงไปตรงมา และเลือกฉากหลังของเหตุการณ์เป็นเมืองจีว่เฟินแทนการใช้ฉากหลังของเหตุการณ์เป็นเมืองไทเปที่เป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ 228 แต่สถานการณ์ บทพูด และอารมณ์ของตัวละครแต่ละตัวสามารถสะท้อนภาพความเจ็บปวด และโกรธแค้นของชาวไต้หวันจากการถูกกดขี่ ผ่านมุมมองของคนธรรมดาทั่วไป และสะท้อนภาพของสังคมไต้หวันภายใต้กฎอัยการศึกออกมาได้อย่างสะเทือนอารมณ์

โดยผู้เขียนได้แบ่งภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องอาตุรแห่งแผ่นดิน ออกมาเป็น 3 ด้าน คือ

1. **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** ไต้หวันถูกปกครองโดยญี่ปุ่นเป็นเวลา 50 ปี ในระหว่างนี้ญี่ปุ่นได้วางรากฐานสาธารณูปโภค การศึกษา และเศรษฐกิจ ให้กับไต้หวัน ทำให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมของจีนญี่ปุ่น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นคืนอำนาจการปกครองไต้หวันให้แก่จีน ในระยะแรกชาวไต้หวันส่วนใหญ่ต่างดีใจ และคาดหวังว่าการกลับไปสู่การปกครองของแผ่นดินแม่ นั้นจะทำให้ชีวิตดีขึ้นกว่าตอนที่อยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น ในช่วงเวลานั้นมีชาวจีนแผ่นดินใหญ่อพยพเข้ามาในไต้หวันมากขึ้น โดยเฉพาะตอนที่เจียงไคเช็คเข้ามาจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น ดังที่ปรากฏในฉากที่หมอและพยาบาลกำลังเรียนภาษาจีนกลางเพื่อใช้สื่อสารกับคนไข้ จากเดิมที่ใช้ภาษาญี่ปุ่น และภาษาจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ส่วนมากจะเข้ามาทำอาชีพค้าขาย และรับราชการ ในขณะเดียวกันมีการปลดข้าราชการชาวไต้หวัน รวมไปถึงเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ และการปกครองที่กดขี่ทำให้ชาวไต้หวันกลายเป็นผลเมืองชั้นสอง เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวไต้หวันจนนำไปสู่เหตุการณ์ 228 เกิดจลาจลและการประท้วงในไทเป ต่อมาการจลาจลได้กระจายไปทั่วไต้หวันมีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก ภาพยนตร์ได้เล่าภาพเหตุการณ์นี้ผ่านมุมมองของฮิโนมิและเหวินซิง ซึ่งถือได้ว่าทั้งสองเป็นตัวแทนของคนทั่วไปที่ไม่มีสิทธิ์มีเสียงที่จะออกความคิดเห็น

นอกจากนี้ภาพยนตร์ได้สอดแทรกฉาก และรายละเอียดเกี่ยวกับประเพณี วิถีชีวิต ต่างๆของจีน ซึ่งทำให้ผู้ชมสามารถเห็นภาพบรรยากาศของสังคมไต้หวันในเวลานั้น

2. **ด้านการเมือง** เมื่อพรรคก๊กมินตั๋งเข้ามาปกครองไต้หวัน ได้มีการแต่งตั้งผู้ว่าการมณฑลเป็นผู้ดูแล จากการปกครองที่ไม่เป็นธรรมจึงเกิดการต่อต้านจากฝ่ายชาวไต้หวัน ในระยะแรกมีการนำข้อกฎหมายเกี่ยวกับคนชายชาติมาใช้ปราบปรามผู้ต่อต้าน ซึ่งกฎหมายข้อนี้ถูกนำมาใช้เพื่อใส่ร้ายคนเห็นต่าง อย่างที่ตัวละครเหลินเหลียงได้ประสบ เขาถูกจับในข้อหาคนชายชาติหลังจากที่ทะเลาะวิวาทกับคนในบ่อน

จากปัญหาเศรษฐกิจ และการถูกกดขี่จากเจ้าหน้าที่ การต่อต้านรัฐบาลจึงยกระดับมากขึ้นเป็นการประท้วง และทวีความรุนแรงเกิดจลาจลในไทเป นำไปสู่เหตุการณ์ 228 ที่มีต้นเหตุมาจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำร้ายแม่ค้าขายบุหรี และได้วิสามัญประชาชนที่เข้าไปมุงดูเหตุการณ์ ภาพยนตร์เล่าภาพเหตุการณ์นี้ผ่านเสียงวิหุโดยมีหมอและพยาบาลกำลังฟังอยู่ ก่อนที่จะเป็นฉากที่โรงพยาบาลเต็มไปด้วยคนไข้ ซึ่งจากฉากนี้ทำให้เห็นว่าการจลาจลได้ลุกลามไปทั่วไต้หวัน รัฐบาลตัดสินใจประกาศใช้กฎอัยการศึกเพื่อควบคุมสถานการณ์ และทำการจับกุมแกนนำ ปัญญาชน บุคคลที่เกี่ยวข้อง จากเหตุการณ์นี้มีประชาชนบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก บ้างก็ถูกจับกุม กลุ่มผู้ต่อต้านจึงต้องเปลี่ยนมาตั้งกองกำลัง แอบเผยแพร่แนวคิดให้กับชาวไต้หวัน

3. **ด้านเศรษฐกิจ** เมื่อไต้หวันกลับสู่การปกครองของจีนแล้วนโยบายทางเศรษฐกิจของจีนสร้างความไม่พอใจให้กับชาวไต้หวัน เนื่องจากการชู้ตริตภาษีจากประชาชน ภาวะว่างงานในไต้หวันจากประชากรที่เพิ่มขึ้น สินค้าจำเป็นถูกผู้ขาดโดยพ่อค้าชาวจีน ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น โดยภาพยนตร์ไม่ได้นำเสนอภาพเหตุการณ์โดยตรงแต่สะท้อนภาพสภาวะเศรษฐกิจในช่วงเวลานี้ผ่านบทพูดในวงสนทนาของฮิโนเอะและกลุ่มเพื่อนที่พูดคุยถึงคุณภาพชีวิตในช่วงที่อยู่ใต้การปกครองระหว่างญี่ปุ่นกับจีน และยังสะท้อนผ่านตัวละครเหวินเหลียงที่เป็นคนดูแลกิจการได้ตัดสินใจปิดกิจการค้าขายของครอบครัว

ผู้กำกับ Hou Hsiao - hsien พยายามสื่อให้เห็นว่าชาวไต้หวันทุกคนล้วนแต่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ครั้งนี้ไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง ผ่านการสะท้อนภาพรายละเอียดเล็กๆ ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกร่วม และทำให้ผู้ชมเห็นถึงความหม่นหมองของบรรยากาศ ณ ช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ และเอกสารตีพิมพ์

กำจร หลุยยะพงศ์. ภาพยนตร์กับการประกอบสร้าง : สังคม ผู้คน ประวัติศาสตร์ และชาติ.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

วิภา อุตมฉันทน์ และจำรัส น้อยแสงศรี. **ไต้หวัน : จากวันวานถึงวันนี้**. กรุงเทพฯ: สถาบัน

เอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **การบริหารภาพยนตร์**. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.

สิทธิพล เครือรัฐติกาล. **ประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: ชวนอ่าน, 2555.

Kwang Hwa Publishing Company. **คำถามและคำตอบเกี่ยวกับไต้หวัน สาธารณรัฐจีน**.

กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์, 2535.

วิทยานิพนธ์ และเอกสารวิจัย

พรศุณี นิลมรงค์. “ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไต้หวัน: 1949-1997.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท สาขาวิชาการระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, 2541.

พีรดา นิธิพันธ์. " ตระกูลจีน : ความคิดความเชื่อในรูปแบบพิธีกรรมธรรมเนียมปฏิบัติและข้อ

ห้าม." บทความวิจัยปริญญาโท สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.

เมฆพัด อีสระสงคราม. “พัฒนาการของชาตินิยมไต้หวัน ค.ศ.1895-2004.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

2548.

รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล. “การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของไต้หวัน

และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (ค.ศ.1988-2018).” รายงานการวิจัย

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.

- วิลาลินี มีสุวรรณ. “ภาพยนตร์กับการสะท้อนภาพสังคมอินโดนีเซียและการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความขัดแย้ง กรณีศึกษา ภาพยนตร์เรื่อง 40 Years of Silence : An Indonesian History.” ภาคนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- สุพิศ เอื้องชะ. “ภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2560.
- อัญธิกา วิมุกตานนท์. "Curse of the Golden Flower : ภาพสะท้อนความสัมพันธ์ทางครอบครัวตามแนวคิดของขงจื้อ." บทความวิจัยปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559.

วารสาร

- ธัญยศ โล่ห์พัฒนานนท์, วรลักษณ์ กล้าสุคนธ์ และศักดิ์สิทธิ์ ทวีกุล. (2561). “ภาพยนตร์กับทฤษฎีแห่งความบันเทิง.” **วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์** 12, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 121-151.
- ปรัชญา เปี่ยมการุณ. (2560). “การประกอบสร้างสุนทรียะแห่งรัก และ ภาพสะท้อนสังคม ในภาพยนตร์รักของไทย พ.ศ. 2548-2552.” **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม** 5, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 62-71.
- อัญชลี ชัยวรพร. “หนังไทยกับการสะท้อนภาพสังคม.” **สารคดี** 13, 150 (สิงหาคม 2540): 125-129.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- ณ.คอน ลับแล. (2559). *A City of Sadness (1989) : Taiwan – Hou Hsiao-Hsien*. เข้าถึงเมื่อ 17 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก <https://raremeat.blog/a-city-of-sadness-1989/>
- ยติภังค์ - ธีชชัย วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2560). *City of Sadness ประวัติศาสตร์แสนเศร้าที่(เกือบ) ถูกลืมของไต้หวัน*. เข้าถึงเมื่อ 17 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.sarakadee.com/2017/11/11/city-of-sadness/>

ก้าวใหม่สะใภ้ไชนีส เรื่องเล่าจากหมวยเยวราช. (2562). "ธรรมเนียมงานศพคนจีน" ตอนที่ 1.

เข้าถึงเมื่อ 5 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก

<https://www.facebook.com/SapaiChinese/posts/364939674195652/>

ภาษาอังกฤษ

หนังสือ และเอกสารตีพิมพ์

Wachman, alan M. *Taiwan : National identity and democratization*. New York: M.E. Sharpe, 1994.

Selya, Roger Mark. *Taipei*. Chichester: John Wiley, 1995.

Hall, Walton. *Representation : Cultural Representations and Signifying Practices*. London: The Open University, 1997.

ภาพยนตร์

Hou Hsian Hsien, director. (1989). *A City of Sadness* [motion picture]. Taiwan: 3-H Films.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	ณพพรชพร สุขจรัส
ที่อยู่	95/71 ถนนเทศบาล1 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2564	ระดับปริญญาตรี สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ.2560	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
พ.ศ.2557	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงจังหวัดยะลา